

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3264/2015. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE**alkotmányjogi panasz visszautasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panaszok tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a magánnyugdíjról és a magánnyugdíj-pénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény 83. § (1a) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján több indítványozó kérte a magánnyugdíjról és a magánnyugdíj-pénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Mpt.) 83. §-a 2015. január 1-jén hatályba lépett (1a) bekezdésének alaptörvény-ellenessége megállapítását és semmisítését a hatálybalépésre visszamenőleges hatállyal, mivel a rendelkezés sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, VIII. cikk (2) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, valamint XV. cikk (2) bekezdését.
- [2] 1.1. Az Alkotmánybírósághoz több azonos szövegű indítvány érkezett, ezeket az Alkotmánybíróság az Ügyrend 34. §-a alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.
- [3] 1.2. Az indítványozók – jogi képviselőjük útján – előadták, hogy az Mpt.-t a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi XCIX. törvény 244. §-a módosította, amely rendelkezés 2015. január 1-jén lépett hatályba, így az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti száznolcvan napos határidő az indítvány előterjesztésére ezen időponttól számítandó.
- [4] Az indítványozók által támadott Mpt. 83. § (1a) bekezdése szerint, ha a tagdíj-fizető tagok száma a megelőző hat hónap átlagában legalább kettő hónapon keresztül a taglétszám hetven százaléka alá csökken, a magánnyugdíjpénztár jogutód nélkül, végelszámolással megszűnik.

- [5] 1.3. Az Alaptörvény VI. cikkében foglalt magánélet tiszteletben tartásához való jog az indítványok szerint a személyes autonómiához való jogot is magában foglalja. Az indítványozók ezen jogát sérti, hogy a magánnyugdíjpénztárak tagságának 30 százalékat meghaladó aránnyal előidézheti a pénztár megszűnését a tagság formális döntése nélkül. Ezáltal a tag személyes sorsa feletti rendelkezést mások kezébe tette a jogalkotó, s az időskorra való felkészülés lehetőségét korlátozta. A cél, amelyre tekintettel korlátozta a jogalkotó a személyes autonómiához való jogot, enyhébb eszközzel is biztosítható lett volna, ezért a támadott rendelkezés sérti az Alaptörvény VI. cikkét.
- [6] 1.4. Az Alaptörvény VIII. cikkében foglalt egyesülési jog kapcsán az indítványok kifejtették, hogy a magánnyugdíjpénztárakat a tagok tartják fenn, ezért létük alapja a tagok szabad akaratból történt társulása abból a célból, hogy nyugdíj célú megtakarításokat gyűjtsenek. A magánnyugdíj-pénztárak önkormányzatisággal rendelkező magánjogi jogalanyok, közhatalmi funkciót nem látnak el. Ezért az indítványok szerint megfelelnek az egyesülési jog szerinti kritériumoknak. Ebből következően az egyesülési joguk korlátozásának a szükségesség és arányosság követelményének kell megfelelnie. Jelenleg négy magánnyugdíjpénztár működik Magyarországon, amelyek közül három – az indítványok szerint – a támadott rendelkezés hatálybalépése előtt nem szedett tagdíjat, azonban az Mpt. 83. § (1a) bekezdésének hatálybalépése értelmében tagdíjfizetésre kellett kötelezni tagjaikat. A tagdíj-fizetési kötelezettség, amelynek elmaradásához a magánnyugdíjpénztár automatikus megszűnését mint jogkövetkezményt fűzte a jogalkotó, sérti az egyesülési jogot. A meglévő magánnyugdíjpénztári vagyon védelme ugyanis alkotmányosan nem megfelelő indok az alkalmazott korlátozást illetően. A magánnyugdíjpénztári vagyon védelme emellett enyhébb eszközökkel is biztosítható lett volna (különösen az automatikus megszűnés helyett).
- [7] 1.5. A tulajdonhoz való jogot (Alaptörvény XIII. cikk) illetően az indítványok rámutattak, hogy a pénztártagi követelés „létező vagyon”. A tulajdon – Alaptörvény által védett – békés élvezetét sérti a támadott rendelkezés, mivel azt más tagok tagdíjfizetésétől tette függővé a jogalkotó. E tekintetben lényegtelen szempont, hogy a megszűnés esetére másik magánnyugdíjpénztárba való átlépést írt elő az Mpt., hanem annak van jelentősége, hogy túl magas (70 százalékos) tagdíjfizetési arányt írt elő a jogalkotó. A tulajdonhoz való jog korlátozása

tekintetében is a jogalkotó nem a legenyhébb eszközt választotta, ezért az sérti az Alaptörvényt.

- [8] 1.6. Az indítványok szerint a támadott rendelkezés sérti továbbá az Alaptörvény XV. cikkét is. A magánnyugdíj-pénztári tagok az önkéntes nyugdíj-pénztárak tagjaival vannak összehasonlítható alkotmányjogi helyzetben. Mindkét személyi körre igaz ugyanis az, hogy tagok szabad akaratból társulnak abból a célból, hogy időskori ellátási célú megtakarításokat gyűjtsenek. E két személyi kör között azonban a jogalkotó – a támadott rendelkezéssel – különbségtételt alkalmazott. Az önkéntes nyugdíj-pénztárakra vonatkozó szabályozás nem tartalmaz az Mpt. 83. § (1a) bekezdésében foglalthoz hasonló megszűnési okot. A különbségtételnek azonban nincs alkotmányosan elfogadható racionális indoka (s a jogalkotó sem fogalmazott meg ilyen indokot).
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [10] 2.1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panaszszal az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha a jogsérelem az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be, és a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás nincs biztosítva, vagy az indítványozó már kimerítette a jogorvoslati lehetőségeit.
- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az érintettség akkor állapítható meg, ha a támadott jogszabályi rendelkezés folytán az indítványozó alapjoga sérült közvetlenül. Eszerint nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozó alapjogát csak közvetetten vagy potenciálisan érinti, a jogsérelem nem következett be, hipotetikus vagy bírói aktus alapján érvényesül. Az érintettség feltételei konjunktívak, vagyis a közvetlen, személyes és aktuális érintettségnek együttesen kell érvényesülnie annak érdekében, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítvány érdemben elbírálható legyen.
- [12] Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem

nem következett be, nem aktuális). Így az Alkotmánybíróság visszautasította az indítványt, ha a támadott jogszabályi rendelkezés olyan jogosultságot vagy kötelezettséget szabályoz, amelynek jövőbeni alkalmazása merül csak fel az indítványozóval szemben, így a jogsérelem is csak a jövőben következhet be (hipotetikus jogsérelem). Kivételt jelent ez alól, ha – bár a jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekményekre még nem került sor – a „jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik”. {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [66]} Ezt alapul véve a 3244/2014. (X. 3.) AB határozat fogadta be három közjegyző indítványát a közjegyzői szolgálat megszüntésének módosításával összefüggésben. Az Alkotmánybíróság úgy értelmezte, hogy bár az időtartam, amelyen belül a jogsérelem (közjegyzői szolgálati viszony megszüntése) bekövetkezik tágabb, ám arra pusztán időmúlással kényszerítően sor kerül. (Indokolás [19])

- [13] 2.2. Az indítványok nem felelnek meg az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek, mivel a támadott rendelkezések tekintetében az indítványozók érintettsége nem állapítható meg.
- [14] Az indítványozók magánnyugdíj-pénztári tagok. A pénztár megszüntésének támadott szabálya azonban őket aktuálisan nem érinti, mivel az a körülmény, hogy a magánnyugdíjpénztár, és így a tagok tagsági viszonya megszűnhet, feltéve, hogy az Mpt. 83. § (1a) bekezdésében foglalt feltételek teljesülnek, nem minősül „közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkező jogsérelemnek” az indítványozó vonatkozásában. A támadott jogszabályi rendelkezésből ugyanis csak az következik kényszerítően, hogy a törvényben megjelölt határidőtől kezdődően a magánnyugdíj-pénzárat az Mpt. szerinti Felügyelet az Mpt. 83. § (1a) bekezdésében foglalt feltételekre tekintettel is ellenőrzi. Csak a feltételek fennállása esetén teheti meg a Felügyelet az Mpt. szerint szükséges intézkedéseket, és kerülhet sor végső soron az Mpt. 83. § (1a) bekezdésének alkalmazására. Vagyis nem pusztán az idő múlása alapján következhet be jogsérelem, hanem meghatározott törvényi feltételek fennállása esetén, továbbá annak bekövetkezése nem kényszerítő, hiszen ha a törvényi feltételek nem állnak fenn, a pénztár jogutód nélküli megszűntetésére sem kerülhet sor. Így az indítványozók érintettsége nem állapítható meg.

[15] Mindezekre figyelemmel az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdése, 26. § (2) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2015. december 14.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2021/2015.

